

**چشم انداز و استراتژی شهر مقدس مشهد
(با محوریت شهرداری)
در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی**

به موجب مصوبه شماره ۳۳۶۱ / ۲ / ش جلسه علنی مورخ
۸۳ / ۱۰ / ۲۱ شورای اسلامی شهر مشهد

معاونت برنامه ریزی و پژوهش - ستاد تدوین برنامه و چشم انداز - بهمن ۱۳۸۳

چشم‌انداز شهر مقدس مشهد با محوریت شهرداری در افق ۱۴۰۴ خورشیدی

با تکیه به قدرت بی‌پایان خداوند و در جوار بارگاه علی بن موسی‌الرضا(ع) و در پرتو ایمان و عزم و اراده‌ی جدی و تدبیری برخاسته از احساس تکلیف نسبت به انقلاب توحیدی و مصالح ملی و در مسیر تحقق سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران، در بیست سال آینده، مشهد شهری است:

زیارتی – سیاحتی و مذهبی، آرامش‌دهنده، فرح‌بخش، با اقتصاد خدماتی و صنایع برتر، مبتنی بر فن‌آوری و با امنیت مناسب در سطح جهانی

شهرداری مشهد با عنایت به تصویب بند ب ماده ۱۳۷ قانون برنامه چهارم توسعه در مجلس شورای اسلامی مبنی بر ایجاد مدیریت واحد شهری با همکاری و هماهنگی سایر سازمانها و نهادهای ذینفع [Stakeholders] یا تأثیرگذار در سرنوشت شهر، برای رسیدن به این چشم‌انداز، از طریق شش محور استراتژیک زیر و اعمال آنها تلاش خواهد کرد.

۱. زیارتی، سیاحتی و مذهبی
۲. آرامش‌دهنده
۳. فرح‌بخش
۴. اقتصاد خدماتی و صنایع برتر
۵. مبتنی بر فن‌آوری
۶. امنیت مناسب

شهر مشهد در این چشم‌انداز. چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- ❖ مرکزی الهام‌بخش با خدمات گردشگری در سطح جهانی و مرجع زیارتی شیعیان و دوستانان علی بن موسی‌الرضا علیه‌السلام خواهد بود.
  - ❖ جامعه‌ای در محیطی آرام‌بخش فاقد هر گونه عامل مزاحم آسایشی خواهد داشت.
  - ❖ شهری متعادل و توسعه‌یافته خواهد بود، به‌ویژه در ابعاد زیارتی، سیاحتی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی.
  - ❖ شهروندان و زائرانی سرزنده و بانشاط خواهد داشت، با احساس رضایتمندی مادی و معنوی.
  - ❖ مرکز و مرجع فعل و انفعالات اقتصاد خدماتی و صنایع برتر با معیارهای جهانی خواهد بود.
  - ❖ مرکزی علمی بر پایه فن‌آوری‌های روز در کلاس جهانی خواهد بود.
  - ❖ دارای فضای امن اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی خواهد بود با آزادی‌های فردی و اجتماعی برای فعالیتهای اتباع خارجی و ایرانی.
- تحقق این چشم‌انداز در قالب چهار برنامه میان‌مدت خواهد بود. برای این امر، برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه تدوین و تصویب شده است. در این برنامه‌ها، اهداف و استراتژی‌های چشم‌انداز توسط مدیریتهای نهادهای شهری پیگیری خواهد شد.
- در این مدت، میزان تحقق این چشم‌انداز، توسط دیده‌بان شهری، با تعریف شاخص‌های استراتژیک و عملکردی، سنجش و ارزیابی خواهد شد.

۱. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک زیارتی - سیاحتی و مذهبی.

۱.۱. الهام‌بخشی در کلاس جهانی.

- ۱.۱.۱. ترویج نگرش برون‌گرا و جهانی شدن در سطوح مختلف صنعت گردشگری، با محوریت زیارتی بودن.
- ۱.۱.۲. شناسایی کشورهای هدف و بازارهای هدف برای جذب گردشگر.
- ۱.۱.۳. تبلیغ درباره‌ی مقام امام رضا علیه‌السلام به عنوان عالم اهل بیت.
- ۱.۱.۴. بهره‌گیری از جدیدترین و مناسب‌ترین روشهای بازاریابی و ترویج آنها.
- ۱.۱.۵. شناساندن جاذبه‌های زیارتی - سیاحتی شهر مشهد در سطح بین‌المللی و اطلاع‌رسانی نسبت به آنها.
- ۱.۱.۶. تدوین و نشر تجربیات مدیریت شهری مذهبی.
- ۱.۱.۷. تعامل فعال با سایر مذاهب و انجام پژوهشهای تطبیقی درباره‌ی آنها با کمک حوزه‌های علمیه.

۱.۲. اعمال مدیریت زنجیره‌ای صنعت گردشگری.

- ۱.۲.۱. ترویج نگرش مدیریت زنجیره‌ای یا شبکه‌ای، در سطوح مختلف.
- ۱.۲.۲. ایجاد بستر و سیستم مورد نیاز مدیریت زنجیره‌ای.
- ۱.۲.۳. جذب و به‌کارگیری مردم و بخش خصوصی در اجرای برنامه‌ها.
- ۱.۲.۴. ایجاد هماهنگی با نهادها و سازمانهای ذیربط.

۱.۳. ایجاد زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری.

- ۱.۳.۱. به‌روزرسانی زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری.
- ۱.۳.۲. تعیین و اعمال استانداردهای صنعت گردشگری، بر اساس معیارهای ملی و بین‌المللی.
- ۱.۳.۳. پرکردن خلأهای موجود با ایجاد نهادهای مورد نیاز.
- ۱.۳.۴. تفکیک فضای کالبدی و مناطق زیارتی شهر و طراحی آنها بر اساس معیارهای اسلامی و بومی.
- ۱.۳.۵. حفظ مرکزیت معنوی حرم مطهر و محدوده‌ی آن.

۱.۴. بهره‌گیری از فن آوری اطلاعات [IT].

- ۱.۴.۱. ارائه‌ی خدمات الکترونیکی در صنعت گردشگری.
- ۱.۴.۲. ایجاد پایگاههای الکترونیکی گردشگری.
- ۱.۴.۳. گسترش مطالعات درباره‌ی گردشگری الکترونیکی و تدوین ضوابط آن.

۲. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک آرامش دهنده.

۲.۱. هویت شهری مستقل و با رویکرد جهانی.

- ۲.۱.۱. هویت‌بخشی مبتنی بر ارزشهای اسلامی و ایرانی به سیمای شهر، براساس نگرشهای علمی.
- ۲.۱.۲. بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی.
- ۲.۱.۳. شناسایی، تکریم و معرفی مفاخر و چهره‌های علمی، دینی و ادبی شهر مشهد.
- ۲.۱.۴. اطلاع‌رسانی و آموزشهای مورد نیاز به شهروندان، در مورد هویت شهری (اعم از مسایل بین‌المللی، ملی و استانی).
- ۲.۱.۵. هوشیارسازی مردم، به خصوص جوانان، نسبت به عوامل هویت‌زدای بیرونی ناشی از رفتار ستیزه‌جویانه دشمنان.
- ۲.۱.۶. برادرخواندگی با شهرهای مذهبی کشورهای اسلامی برای تبادل زائر بدون ویزا و سرمایه‌گذاری‌های مشترک.

۲.۲. ایجاد محیط زیست سالم.

- ۲.۲.۱. کاهش و رفع آلودگیها (اعم از آلودگیهای خاک، آب، صدا و هوا) در حد استاندارد.
- ۲.۲.۲. توزیع عادلانه فضاهای سبز در مناطق مختلف شهر، با دسترسی مطلوب به آنها.
- ۲.۲.۳. برنامه‌ریزی بلندمدت پسماندها.

۲.۳. توسعه شهری متعادل و پایدار.

- ۲.۳.۱. تعیین و تفکیک فضای کالبدی شهر بر اساس کاربریهای تجاری، مذهبی، تاریخی، فرهنگی و مسکونی
- ۲.۳.۲. شناسایی مزیت‌های شهری در هر منطقه شهر و توانمندسازی هرچه بیشتر آنها.
- ۲.۳.۳. توزیع عادلانه و مناسبت جمعیت و فعالیتها در شهر و رفع کمبودهای مربوطه، بر اساس مزیت‌های شهری.
- ۲.۳.۴. رشد و توسعه متوازن و همگون شهر در ابعاد مختلف در برنامه‌های آینده.
- ۲.۳.۵. رعایت استانداردها و اصول مهندسی در کلیه ابعاد شهری و اخذ گواهینامه‌ها و استانداردهای مرتبط مانند ISO ۱۴۰۰۱ و OHSAS ۱۸۰۰۱.

۲.۴. مشارکت مردمی و هوشیاری عمومی.

- ۲.۴.۱. ایجاد و تقویت نهادهای مدنی و تشکلهای قانونی غیردولتی [NGO] و اتحادیه‌های صنفی و

تخصصی

۲،۴،۲. اطلاع‌رسانی و افزایش آگاهیهای مردمی در امور شهری (محدوده وظایف و اختیارات مدیریت شهری و حقوق شهروندی).

۲،۴،۳. تدوین طرح جامع مشارکت و نظارت مردمی سازمانها، و نهادهای غیر دولتی، شوراهای اسلامی

۲،۴،۴. مردمی‌سازی فرهنگ دینی و فعالیتهای مذهبی.

۲،۴،۵. مشارکت همه‌جانبه مردم در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و امور اجرایی براساس حق برابر شهروندی.

۲.۵. اعمال مدیریت واحد شهری.

۲،۵،۱. هماهنگ‌سازی نظامهای قانونی، حقوقی، اقتصادی و اجتماعی در مدیریت شهری.

۲،۵،۲. هماهنگ‌سازی فعالیتهای و طراحی فرایندها و برنامه‌های موجود و آینده در مدیریت شهری.

۲،۵،۳. به کارگیری روشهای مدیریتی جدید (مدیریت زنجیره‌ای ارزش، مدیریت زنجیره‌ای تأمین، مدیریت تغییر و غیره) در راستای تحقق مدیریت واحد شهری.

۲،۵،۴. نهادینه‌سازی نگرش آمیختگی در سایر نهادها و سازمانهای ذینفع در شهر.

۲،۵،۵. حاکمیت قانون در امور شهری و میان شهروندان.

۲،۵،۶. استقرار و تقویت شهر الکترونیک به عنوان یکی از ابزارهای اصلی تحقق مدیریت واحد شهری.

۲،۵،۷. مدیریت یکپارچه و مسنجم در شهر، اعم از امور زمین، کاربریها، فضاها و...

۲،۵،۸. تدوین لایحه جامع مدیریت شهری.

۲،۵،۹. اعمال مدیریت تغییر، در پیاده‌سازی استراتژی‌ها.

۲.۶. زندگی سالم.

۲،۶،۱. درجه‌بندی و استانداردسازی سطح کیفی و کمی زندگی شهری و اعلام عمومی شاخصهای ارزیابی نتایج آن.

۲،۶،۲. بهبود مستمر و ارتقای سطح زندگی براساس شاخصهای ملی و بین‌المللی.

۲،۶،۳. تهالی شهروندان و فرهنگ شهروندی.

۲،۶،۴. تهیه طرح جامع فرهنگی و زندگی سالم.

۲،۶،۵. معرفی و ترویج تغذیه سالم، بهداشت فردی و محیطی و سلامت جسمی و روانی در میان

شهروندان و زائران.

۲،۶،۶. کاهش تدریجی و حذف عوامل مزاحم زندگی سالم.

۲،۷. شهر روان با دسترسی مناسب.

۲،۷،۱. برنامه‌ریزی برای روان‌سازی هرچه بیشتر ترافیک در شهر.

۲،۷،۲. بهینه‌سازی و ایمن‌سازی نظام حمل و نقل شهری و توسعه آن طبق استانداردهای ملی و بین‌المللی.

۲،۷،۳. فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی به شهروندان در زمینه امور حمل و نقل.

۲،۷،۴. گسترش حمل و نقل عمومی.

۲،۸. رویکرد رقابتی و برون‌گرا و جهانی داشتن.

۲،۸،۱. انجام مطالعات در زمینه دکترین‌های بین‌المللی و منطقه‌ای مؤثر بر سرنوشت شهر مشهد.

۲،۸،۲. تدوین دکترین‌ها و استراتژی‌ها مناسب برای حفظ اثرات منفی دکترین‌های فوق‌الذکر

۲،۸،۳. اطلاع‌رسانی و آموزش به مدیران، کارشناسان سازمانها و نهادهای تأثیرگذار در سطح شهر، در خصوص دکترین‌های یادشده.

۲،۸،۴. اطلاع‌رسانی و آموزش عمومی مردم در خصوص دکترین‌های یادشده.

۲،۸،۵. تقویت روابط بین‌المللی و منطقه‌ای با شهرهای کشورهای دوست و همسایه و جهان اسلام.

۲،۸،۶. استفاده از تجربیات مدیریت شهری و خدمات شهری شهرهای کشورهای مسلمان و دوست.

۲. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک فرج‌بخش

۳.۱. تقویت نگرشها و ارزشهای توحیدی در فرهنگ شهری

- ۳.۱.۱. تعیین و تبلیغ مباحث توحیدی - عرفانی با ابزارها، نمادها و طرحهای شهری.
- ۳.۱.۲. تقویت روحیه مثبت‌گرایی، مهاجرپذیری مناسب، مهمان‌پذیری و قومیت‌مداری در مردم.
- ۳.۱.۳. طراحی مجدد و بازسازی تدریجی فضای کالبدی شهر، بر اساس نگرش توحیدی.
- ۳.۱.۴. بهره‌گیری از روشها و ابزارهای نوین و مناسب ارتباطی، تبلیغی و ارشادی.

۳.۲. استقرار نگرش شهروندمداری.

- ۳.۲.۱. مشارکت عمومی مردم در تصمیم‌سازیها.
- ۳.۲.۲. حاکمیت نگرش شهروندمداری و زائرمداری در سطوح مختلف مدیریتی و اجرایی شهر.

۳.۳. مدیریت شبکه ارزش شهروندی.

- ۳.۳.۱. شناسایی مزیت‌های شهر و شهروندی.
- ۳.۳.۲. نیازسنجی مرتب و مستمر شهر و شهروندان
- ۳.۳.۳. به‌کارگیری روشهای خلاقانه و نوین در مدیریت شهری و امور شهروندان و زائران.
- ۳.۳.۴. زمینه‌سازی در خلق ارزشهای مادی و معنوی جدید برای شهروندان و زائران.

۳.۴. فضاهای فرهنگی، ورزشی و تفریحی مناسب و در دسترس

- ۳.۴.۱. ایجاد تفرجگاهها و فضاهای ورزشی و فرهنگی با تنوع و تمایز کاملاً مشخص از همدیگر.

۳.۵. زیباسازی شهر.

- ۳.۵.۱. مطالعه تطبیقی زیباشناختی توحیدی برای شهر.
- ۳.۵.۲. استفاده از نمادها و نشانه‌ها، آثار هنری و مفاخر و الگوهای فرهنگی ملی و اسلامی.
- ۳.۵.۳. رنگ‌آمیزی شاد در سطح شهر، بر اساس زیبایی‌شناختی توحیدی.
- ۳.۵.۴. احیای نماها و بافتهای فرسوده شهری و استفاده مطلوب از ظرفیتهای بالقوه شهری.
- ۳.۵.۵. توانمندسازی بافت‌ها.

۴. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک اقتصاد خدماتی و صنایع برتر.

۴.۱. توسعه اقتصاد خدماتی و صنایع برتر (گردشگری، تجارت، ترانزیت و...) در سطح بین‌المللی.

- ۴.۱.۱. بررسی زمینه‌های الحاق شهر مشهد به سازمان تجارت جهانی (WTO).
- ۴.۱.۲. بسترسازی برای جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی.
- ۴.۱.۳. فرهنگ‌سازی برای ارتقای سطح فعالیت‌های اقتصادی در سطح بین‌المللی.
- ۴.۱.۴. اخذ تأییدیه‌ها و استانداردهای بین‌المللی.
- ۴.۱.۵. ایجاد نهادهای مورد نیاز برای فعالیت در سطح بین‌المللی.

۴.۲. آماده‌سازی زیرساخت‌های اقتصاد شهری.

- ۴.۲.۱. تقویت و تمکین رقابت‌پذیری و خصوصی‌سازی.
- ۴.۲.۲. اصلاح ساختار بازارها و پویاسازی و انعطاف‌پذیرسازی آنها.
- ۴.۲.۳. اصلاح مقررات دست‌وپاگیر در فعالیت‌های اقتصادی.
- ۴.۲.۴. شناسایی مزیت‌های رقابتی شهر و تعیین اولویت‌های اقتصادی آن مانند صنعت گردشگری، خدمات پزشکی، خودرو و قطعات خودرو، فن آوری اطلاعات و...
- ۴.۲.۵. رفع تبعیض‌های اقتصادی و ایجاد فرصت‌های برابر.
- ۴.۲.۶. تهیه طرح جامع نظام اقتصاد خدماتی و صنایع برتر در شهر مشهد.

۴.۳. توسعه مبتنی بر دانایی.

- ۴.۳.۱. فرهنگ‌سازی و بسترسازی برای بهره‌گیری بهینه از فن‌آوری‌های نواز جمله فن آوری اطلاعات.
- ۴.۳.۲. تقویت نهادهای الکترونیکی مثل تجارت، پول، کارت اعتباری و بانک الکترونیکی برای فعالیت‌های اقتصادی.
- ۴.۳.۳. توسعه اقتصادی مبتنی بر فن‌آوری جدید و نیروی انسانی متخصص و ماهر.
- ۴.۳.۴. گسترش مطالعات و تدوین ضوابط اقتصادی دانایی‌محور.
- ۴.۳.۵. توسعه ساختارها و زیربنای لازم از قبیل پارک‌های علمی، انکیوباتورها و... برای رشد فعالیت‌های دانایی‌محور.

۴.۴. افزایش بهره‌وری در اقتصاد شهری.

- ۴.۴.۱. توانمندسازی نیروی انسانی و افزایش بهره‌وری نیروی کار.

- ۴،۴،۲. کاهش هزینه‌ها و ضایعات و بازیافت آنها.
- ۴،۴،۳. بهینه‌سازی ساخت‌وسازها و مصالح ساختمانی.
- ۴،۴،۴. بهینه‌سازی در مصرف سوخت و بهره‌گیری از خودروهای دوگانه‌سوز.
- ۴،۴،۵. بهینه‌سازی نظام حمل و نقل و وضعیت عبور و مرور.
- ۴،۴،۶. بازننگری و مهندسی مجدد سیستم‌ها و فرایندهای کاری در مدیریت‌های سطوح مختلف شهر.
- ۴،۴،۷. آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم شهر در زمینه به‌کارگیری روشهای جدید و کم‌مصرف.
- ۴،۴،۸. یکپارچه‌سازی مدیریت اقتصاد در شهر.
- ۴،۴،۹. اعمال مدیریت زنجیره‌ارزش.

۵. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک مبتنی بر فن‌آوری.

۵.۱. جهانی‌شدن.

- ۵.۱.۱. ارتباط با نهادها و مراکز فن‌آوری شهری در سطح بین‌المللی و تبادل تجربیات با آنها.
- ۵.۱.۲. تقویت و ترویج رویکرد و نگرش جهانی در سطوح مختلف نهادهای فن‌آوری شهری.
- ۵.۱.۳. جذب همکاریها و سرمایه‌گذارانی داخلی و خارجی در فن‌آوریهای جدید شهری.
- ۵.۱.۴. شناسایی بازارهای هدف برای فروش، انتقال و تبادل نتایج فن‌آوریهای شهری.
- ۵.۱.۵. برادرخواندگی با شهرهای کشورها (مانند مالزی) در فن‌آوریها.

۵.۲. توسعه درون‌زا و برون‌زای فن‌آوریهای شهری.

- ۵.۲.۱. شناسایی و تعیین اولویت‌های فعالیت در فن‌آوریهای شهری (از جمله در تجارت، ترانزیت کالا، خدمات گردشگری، فن‌آوری اطلاعات و ...)
- ۵.۲.۲. ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز فن‌آوریهای شهری.
- ۵.۲.۳. فرهنگ‌سازی برای گسترش فناوریها به خصوص در ارتباط با فعالیتهای اقتصادی شهر.
- ۵.۲.۴. به‌روزرسانی فن‌آوریهای شهری.

۵.۳. تجاری‌سازی فن‌آوریهای جدید شهری.

- ۵.۳.۱. برقراری ارتباط تنگاتنگ بین فعالیتهای فن‌آوری و اقتصاد شهری.
- ۵.۳.۲. برقراری ارتباط تنگاتنگ بین فعالیتهای فن‌آوری و حمل و نقل، محیط زیست و کاهش مصرف انرژی.
- ۵.۳.۳. ایجاد مهارتهای فن‌آوری در کلاس جهانی.
- ۵.۳.۴. مدیریت زنجیره‌ای فن‌آوریها و تجاری‌سازی آنها با مشارکت بخش خصوصی.

۵.۴. مردمی‌سازی فن‌آوریهای شهری.

- ۵.۴.۱. جذب مشارکت بخش خصوصی در فرایند فن‌آوریها.
- ۵.۴.۲. آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی به مردم در خصوص فن‌آوریهای شهری.
- ۵.۴.۳. ایجاد نهادهای مردمی و عمومی در فن‌آوریهای جدید به صورت انکیوباتورها (Incubators)

۶. ابعاد و استراتژی‌های محور استراتژیک با امنیت مناسب.

۶.۱. جهانی شدن.

- ۶.۱.۱. ترویج نگرش برون‌گرا و جهانی شدن در امور امنیتی.
- ۶.۱.۲. ارتقای سطح روابط امنیتی در حوزه بین‌المللی.
- ۶.۱.۳. ارتقای کمی و کیفی امور امنیتی در حوزه بین‌المللی.

۶.۲. ایمن‌سازی شهری.

- ۶.۲.۱. مقاوم‌سازی ساختمانها.
- ۶.۲.۲. تهیه، تدوین و اعمال استانداردهای شهری.
- ۶.۲.۳. بهبود محیط زندگی مردم و احیای بافت فرسوده شهر.
- ۶.۲.۴. توزیع جمعیتی براساس مؤلفه‌های امنیت و ایمنی.
- ۶.۲.۵. توسعه نظم و امنیت با رویکرد جمعیت‌محوری.

۶.۳. امنیت انسانی و عدالت اجتماعی.

- ۶.۳.۱. پیشگیری و کاهش آسیبهای فردی و اجتماعی.
- ۶.۳.۲. شناسایی نقاط آسیب‌خیز و بحران‌زا و اصلاح آنها.
- ۶.۳.۳. توانمندسازی مردم در برابر آسیبهای اجتماعی.
- ۶.۳.۴. تمرکز حمایتیهای اجتماعی و خدماتی در محلهای آسیب‌خیز و بحران‌زا.
- ۶.۳.۵. ایجاد زمینه‌های رشد و تعالی و احساس امنیت فردی و اجتماعی در مردم.
- ۶.۳.۶. تقویت و گسترش قانون‌گرایی و عدالت اجتماعی.
- ۶.۳.۷. تهیه و اعمال منشور حقوق شهروندی.
- ۶.۳.۸. حفظ و ارتقای منزلت اجتماعی گروهها و اقشار مختلف.
- ۶.۳.۹. آموزش عمومی و ترویج نظم، مدارا و زیست سالم.
- ۶.۳.۱۰. برنامه‌ریزی برای تربیت نسلی فعال، مسئولیت‌پذیر، ایشارگر، مؤمن، برخوردار از وجدان کاری، منضبط، سازگار، متعهد و مفتخر به ایرانی بودن.

۶.۴. مقابله با ناهنجاریهای شهری.

- ۶.۴.۱. کاهش زمینه‌های بروز ناهنجاریها، ناسازگاریهای اجتماعی و خشونت‌های سیاسی.
- ۶.۴.۲. پیشگیری از بحرانهای منزلتی.

۶،۴،۳. مشارکت مردمی برای تأمین نظم و امنیت عمومی.

۶،۴،۴. گسترش بسیج.

۶،۴،۵. مبارزه با انواع مختلف فساد اداری.

۶.۵. ایمن‌سازی حمل و نقل.

۶،۵،۱. بهینه‌سازی وضعیت عبور و مرور.

۶،۵،۲. شناسایی نقاط و محورهای حادثه‌خیز ترافیکی و حذف آنها.

۶،۵،۳. ایجاد نهادهای اندازه‌گیری شاخصهای ترافیکی.

۶،۵،۴. تشویق مردم به رعایت اصول ایمنی و مقررات رانندگی.

۶،۵،۵. ارتقای ایمنی وسایل نقلیه و اعمال استانداردهای مهندسی انسانی.